

Замрига А. В.,
*кандидат економічних наук, доктор юридичних наук,
доцент, професор кафедри
публічного та міжнародного права,
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана,
Київ, Україна*

ГЕНДЕРНА РІВНІСТЬ В ОСВІТІ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ, ВРАХОВУЮЧИ МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД

Розкриваючи сутність питання гендерної рівності в освіті, насамперед необхідно на мою думку зазначити, що Українська нація – нація нескорених, які вільні творити своє майбутнє, а також різна за низкою ознак, серед яких – стать, вік, соціальний статус чи клас, регіон проживання, стан здоров'я, релігійна, етнічна, національна приналежність, тип населеного пункту. Інтереси та потреби різних соціальних груп (незалежно від їх розміру) повинні поважатися та бути гідно представлені у різних сферах суспільного життя, тому що це – основа демократичного суспільства.

Заслуговує на увагу Стратегія впровадження гендерної рівності у сфері освіти до 2030 року, яка дозволяє освітянам бачити межі своєї відповідальності у цих питаннях, а також мати практичні підказки щодо того, як саме досягати гендерної рівності [8]. Основні стратегічні цілі названої Стратегії можна викласти у таких тезах:

1. Фіксація ідей гендерної рівності у всіх документах, якими керуються освітяни.
2. Поширення гендерно чутливих політик та практик у закладах освіти.
3. Підвищення кваліфікації освітян у питаннях рівних прав та можливостей жінок і чоловіків.
4. Забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, запобігання та протидія будь-якій дискримінації.

Насамперед відмітимо, що гендерна рівність в освіті дозволяє регулювати навантаження в залежності від статі, щоб з одного боку, досягти високих результатів у навчанні, а з іншої – уникнути перевтоми. Врахувавши індивідуальні психофізіологічні та особистісні особливості можна отримати розвинуту особистість в інтелектуальному плані, з творчим та нестандартним мисленням, яка володіє необхідною кількістю базових знань, умінь та навичок, котра здатна та спрямована на саморозвиток та самоактуалізацію.

Зазначимо, що проблема гендерної рівності в освіті включає в себе питання формування психологічної статі, психологічних статевих відмінностей та статево-рольової диференціації. Без її вирішення неможливо розробляти методи гендерного диференціального підходу в освіті.

Звернемо нашу увагу, на те, що у різних країнах Європейського Союзу статеві ролі пов'язані з очікуваннями щодо форм поведінки чоловіків і жінок, обумовлених їх біологічними відмінностями, а також розходженням функцій, пов'язаних з продовженням роду. Гендерні відмінності стосуються психологічних рис і поведінкових характеристик, сформованих культурою на основі статевих відмінностей. Тому чоловіків і жінок оцінюють та сприймають доволі по-різному, обґрунтовуючи гендерними особливостями і різницею їх здібностей, відмінності розподілу влади між ними [2].

Поглиблюючи аналіз розгляду відмінностей в освітньому процесі, слід зазначити, що дівчата при здійсненні адаптації до навчальної діяльності характеризуються як більш успішні. Вони краще своїх однолітків розуміють пояснення викладача, вміють організувати власну діяльність на занятті, а також випереджають своїх однолітків у розвитку

фонематичного слуху, умінні здійснювати прості математичні обчислення і орієнтуватися на площині, вони менш тривожні і характеризуються позитивним ставленням до навчання. Так, наприклад, дівчата краще засвоюють інформацію, коли їм відомий алгоритм, коли інформація покладена в схему. Зазвичай, для них не складає труднощів запам'ятати правило або порядок операцій і потім застосовувати його в подібних типових ситуаціях [5]. Хлопці ні по одному з показників не випереджають ровесниць, за оцінками викладачів, за винятком незначних відмінностей у вмінні спілкуватися з однолітками і з викладачами, а також у рівні впевненості на занятті різниця в показниках дівчата і хлопців не виражена.

У цьому контексті відмітимо, що питання та проблематика гендерної рівності в освіті виникла не випадково, а внаслідок розуміння і прийняття гуманістичної парадигми в педагогіці, усвідомлення важливості збереження інтелектуального потенціалу суспільства і розуміння ролі особистісних аспектів у розвитку здібностей, посилення боротьби жінок за свої права. Тому, безперечно, що досліджуватися вона повинна як багатоаспектна, комплексна проблема силами не тільки фахівців в галузі педагогіки, а й філософії, соціології, психології.

На наше переконання гендерна рівність в освіті на сьогодні має ряд проблем, які необхідно вирішувати з урахуванням гендерних особливостей студентів, які насамперед мають орієнтуватися на відбір змісту навчального матеріалу і застосування таких методів і форм навчання, які відповідали б різному типу функціональної асиметрії мозку у сприйнятті інформації дівчат і хлопців. При побудові процесу навчання на основі врахування ідей гендерного підходу слід керуватися тим, що при одних і тих же методах навчання, при одному і тому ж викладачі хлопці і дівчата приходять до знань і вмінь різними шляхами, використовуючи різні стратегії мислення. Наприклад, хлопці для більш кращого розуміння інформації потребують наочності, їм потрібно викладений матеріал побачити в дії, а не прослухати. Їм потрібне навчання, засноване на цілісному підході, з опорою на конкретність, життєвість. Вони повинні зрозуміти принцип, сенс, а не вибудовувати цей сенс з деталей. Дівчатам же зазвичай простіше зрозуміти схему, алгоритм. Вони краще орієнтуються в правилах, здатні розібрати ціле на частини [5].

Із наведених міркувань логічно випливає, що найбільш ефективно засвоєння нового матеріалу відбувається при активній взаємодії лівої і правої півкуль. Така взаємодія передбачає отримання інформації через різні канали сприйняття: візуальний – яскравість таблиці, різноманітність кольорів; слуховий – діалог з партнером в парі, промовляння вголос; кінестетичний, або тактильний – водіння пальцем по клітинам таблиці. При використанні подібних підручників і практичних посібників мимоволі включаються різні види пам'яті і мислення, що значно підвищує продуктивність роботи, скорочує час засвоєння матеріалу.

Список використаних джерел:

1. Бабенко С., Малес Л., Харченко О., Червінська Т. На шляху до гендерної рівності в освіті (досвід проведення гендерного аудиту на факультеті соціології Київського національного університету імені Тараса Шевченка). *Соціологія*. 2016. №1 (7). С. 59–64.
2. Гришак С. Стандарти гендерної рівності ради Європи як нормативно-правове підґрунтя розвитку гендерної освіти в пострадянських країнах. *Освітологічний дискурс*. 2017. № 3–4 (18–19). С. 269–284.
3. Дорошук М.Г., Давидюк М. О. Забезпечення гендерної рівності у системі вищої освіти. International scientific and practical conference «*Pedagogy and Psychology in the Modern World: the art of teaching and learning*»: conference proceedings, February 26–27, 2021. Riga, Latvia. P. 165–168.
4. Коваль Г. Гендерна рівність в освіті. *Реалізація гендерної політики на сучасному етапі розвитку сектору безпеки і оборони України: стан, проблеми, перспективи*: тези III

Міжнародної науково-практичної конференції (Хмельницький, 29 квітня 2021 року). С. 196–199.

5. Лазар І. Г. Вдосконалення механізмів формування та реалізації гендерної політики в Україні: дис... канд. наук з держ. управління. Львів, 2007. 217 с.

6. Моїсєєва Ф.А, Усачов В.А. Європейська інтеграція вищої освіти України в контексті Болонського процесу. Нау-ка. Релігія. Суспільство.2014 №1. С. 36–40.

7. Пінчук Є.А. Модернізація вищої школи України в умовах інтеграції в європейський освітній простір. Теорія і практика управління соціальними системами. 2009. № 2. С.112–120.

8. Стратегія впровадження гендерної рівності у сфері освіти до 2030 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1163-2022-%D1%80#Text>

Карунська А.О.,

*здобувачка вищої освіти 2 курсу,
спеціальності 081 «Право»,*

*Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана,
Київ, Україна*

*Науковий керівник: Назарчук О.М.,
доктор філософії Ph.D.,*

*доцент кафедри приватного права,
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана,
Київ, Україна*

ГЕНДЕРНА РІВНІСТЬ ПІД ЧАС ВІЙНИ В УКРАЇНІ

Впровадження гендерної рівності в усі сфери життєдіяльності людини – доволі важкий і тривалий процес, який займе не одне десятиліття. Проте наразі, за умов війни, це питання набуває ще більшої актуальності, тому Україна продовжує працювати в цьому напрямку. Так, 12 серпня 2022 року Кабінет Міністрів України ухвалив Державну стратегію забезпечення рівних прав і можливостей жінок та чоловіків на період до 2030 року, а також операційний план з її реалізації на 2022– 2024 роки. Урядова уповноважена з питань гендерної політики, Катерина Левченко, зазначає, що державна гендерна політика забезпечується суттєвою нормативно-правовою базою, яка, в свою чергу, спирається на міжнародно-правові документи у сфері прав людини та гендерної рівності [1, с. 135–143].

Питання гендерної рівності в Україні, у своїй теоретичній складовій, досить повно розкрито у різних галузях юридичної науки. Згідно з ст.1 Закону України «Про забезпечення рівних прав і можливостей чоловіків та жінок», гендерна рівність – це рівний правовий статус жінок і чоловіків та рівні можливості щодо його реалізації, що дозволяє особам обох статей брати однакову участь у всіх сферах життєдіяльності суспільства [5].

Великий вплив на розвиток гендерної політики справляє і євроінтеграційних рух України, її прагнення стати повноцінним членом світового співтовариства. На Українському жіночому конгресі під час дискусійної платформи, присвяченій темі національних особливостей гендерної політики, 23 грудня 2019 року про здобутки Франції розповів посол цієї країни Етьєн де Понсен, – «Франція нещодавно започаткувала гендерні квоти, що дало змогу істотно збільшити представництво жінок в органах влади. Наразі в уряді працює близько 50% жінок-міністерок, а кількість депутаток у парламенті сягнула 37%. Крім того,